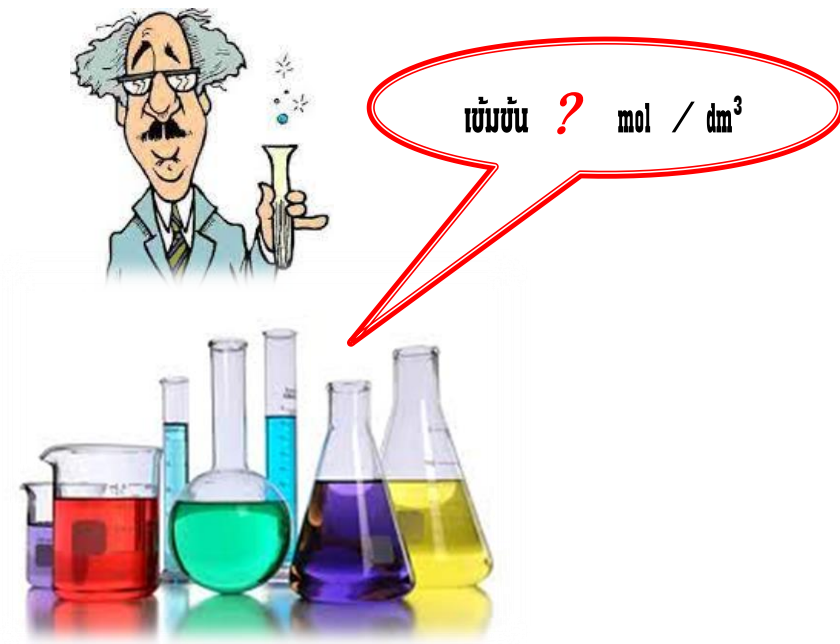

แบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์

เล่มที่ 3 เรื่องสารละลาย

นายธีรภัทร์ ป้องปัด
โรงเรียนทุ่งฝนพัฒนศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20

คำนำ

แบบฝึกทักษะการคำนวณวิชาเคมี เรื่องปริมาณสารสัมพันธ์ ได้เรียบเรียงขึ้นตามหลักสูตรโรงเรียนทุ่งฝนพัฒนศึกษา อ.ทุ่งฝน จ.อุดรธานี ภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้มีเนื้อหาการเรียนรู้และแบบฝึกหัด แบบทดสอบที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนด้วยตนเอง หรือใช้ซ่อมเสริมผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบกพร่อง ซึ่งได้จัดวางเนื้อหาตามลำดับ ขั้นตอนการเรียนรู้จากง่ายไปยาก ผู้เรียนจะได้ฝึกจนเกิดทักษะในการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์เพิ่มเติม นอกเหนือจากหนังสือเรียนรายวิชา เคมีเพิ่มเติม เล่ม 2 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แบบฝึกทักษะนี้เป็นเล่มที่ 3 เรื่องสารละลาย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้เรียนหรือครูผู้สอนเป็นอย่างดี หากเกิดข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และหากมีข้อเสนอแนะที่จะทำให้แบบฝึกทักษะการคำนวณ เรื่องสารละลาย มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จะยินดียิ่ง

ธีรภัทร์ ป้องปัด

ผู้วิจัย

สารบัญ

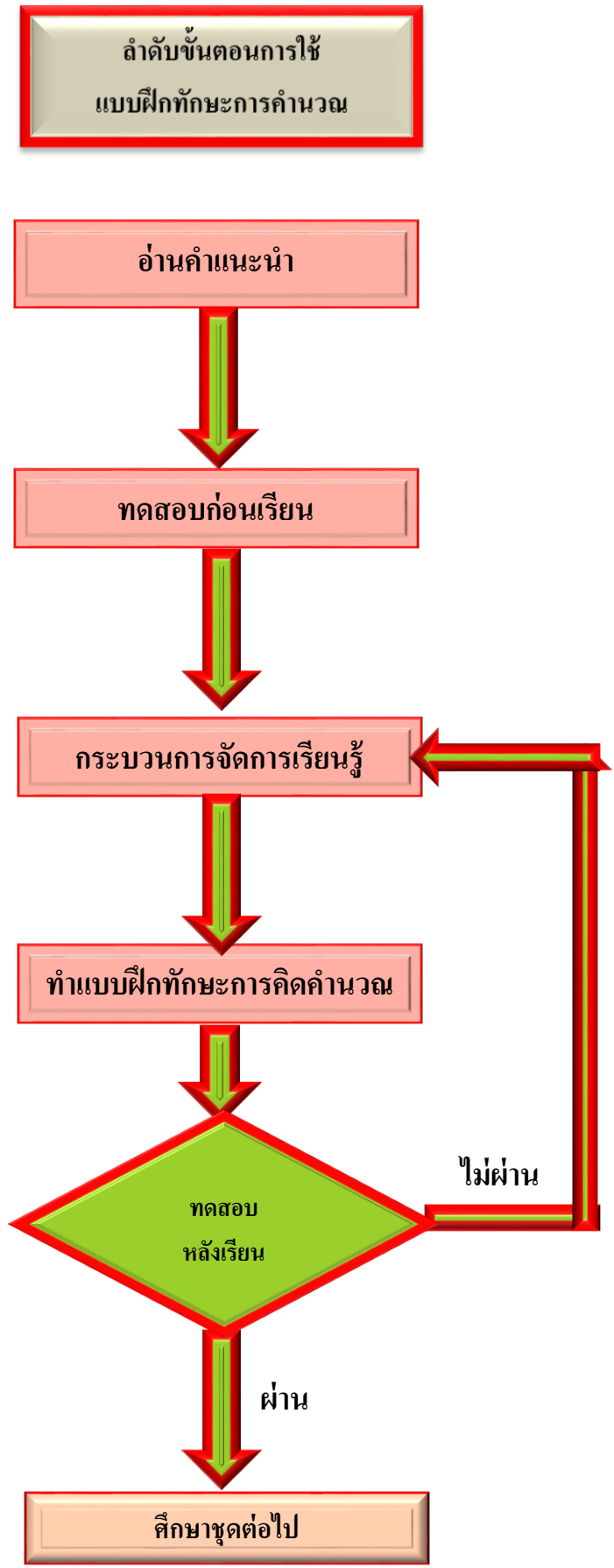
เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะการคำนวณ เล่ม 3 สำหรับครู	ค
คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะการคำนวณ เล่ม 3 สำหรับนักเรียน	ง
มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้	จ
แบบทดสอบก่อนเรียน	1
สารละลาย	2
ความเข้มข้นของสารละลาย	5
-ร้อยละ	5
-ส่วนในล้านส่วน ส่วนในพันล้านส่วน	24
-โมล/ลูกบาศก์เดซิเมตร	28
-โมล/กิโลกรัม	36
-เศษส่วนโมล	43
-การเปลี่ยนความเข้มข้นของสารละลาย	46
การเตรียมสารละลาย	52
สมบัติบางประการของสารละลาย	66
-การคำนวณเกี่ยวกับจุดเดือดที่เพิ่มขึ้นของสารละลาย	68
-การคำนวณเกี่ยวกับจุดเยือกแข็งที่ลดลง	81
แบบทดสอบหลังเรียน	94
เฉลยแบบฝึกหัด	96
เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน	99
กระดาษคำตอบ	100
บรรณานุกรม	101

คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครู

1. แบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยแบบฝึกทักษะจำนวน 5 เล่ม เล่มนี้เป็นเล่มที่ 3 เรื่องสารละลาย
2. ส่วนประกอบของแบบฝึกเล่มนี้ประกอบด้วย
  - มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้
  - แบบทดสอบก่อนเรียน
  - เนื้อหาการเรียนรู้และแบบฝึกหัดเรื่องสารละลาย
  - เฉลยแบบฝึกหัด
  - แบบทดสอบหลังเรียน
  - เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – แบบทดสอบหลังเรียน
3. ครูควรศึกษาเนื้อหาและฝึกทำแบบฝึกหัดทุกข้อก่อนที่จะใช้แบบฝึกในการจัดการเรียนการสอน
4. เตรียมอุปกรณ์การฝึกล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง เช่น แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบ แบบสังเกต ให้พร้อมเพื่อสะดวกในการใช้
5. อธิบายให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของการฝึกแต่ละครั้ง เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการฝึก พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นพยายาม ให้คำชมเชย สนับสนุน ให้กำลังใจ เพื่อให้นักเรียน มีความก้าวหน้าในการเรียนยิ่งขึ้น

คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน

1. แบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยแบบฝึกทักษะจำนวน 5 เล่ม เล่มนี้เป็นเล่มที่ 3 เรื่องสารละลาย
2. ให้นักเรียนใช้แบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์ตามขั้นตอน คือ
  - ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของแบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์
  - ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
  - ศึกษาเนื้อหาการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการคำนวณปริมาณสารสัมพันธ์อย่างตั้งใจ
  - ตรวจสอบคำตอบ จากเฉลยแบบฝึกหัดท้ายแบบฝึกทักษะ
  - ทำแบบทดสอบหลังเรียน
  - ตรวจสอบคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียน – แบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ที่พัฒนาขึ้นในเรื่องนั้นๆ
3. การฝึกทำแบบฝึกหัดจากแบบฝึกทักษะ นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยไม่เปิดดูคำตอบก่อน เมื่อตรวจคำตอบถ้าพบว่าตอบผิดให้กลับไปดูเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในแบบฝึกและตัวอย่างการคำนวณ หรือนักเรียนสามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอน จนเข้าใจแล้วกลับมาทำแบบฝึกหัดข้อนั้นซ้ำอีกครั้ง จนได้คำตอบที่ถูกต้อง

ข้อควรจำในการฝึกคำนวณเกี่ยวกับปริมาณสารสัมพันธ์

จุดมักจะทำผิด	สาเหตุ	คำแนะนำในการทำโจทย์
1. โจทย์กำหนด	เขียนปริมาณที่โจทย์ให้หาผิด	ปริมาณที่โจทย์ให้หามักจะเป็นปริมาณที่อยู่ในประโยคคำถาม เช่น มีมวลโมเลกุลเป็นเท่าใด ?
	เขียนปริมาณไม่ครบ	อ่านโจทย์ให้ละเอียดหลายๆรอบ พร้อมเขียนปริมาณนั้นเป็นสัญลักษณ์ทันที(ปริมาณมักจะเป็นตัวเลขและมีหน่วยอยู่ด้านหลังเสมอ เช่น 3 โมล)
2. สูตร	เลือกสูตรผิด	1. ให้เลือกสูตรที่มีปริมาณที่นักเรียนต้องการหาค่านั้นๆอยู่ในสูตรด้วย 2. หากมีปริมาณที่โจทย์กำหนดค่าให้หลายปริมาณ ให้เลือกสูตรที่โจทย์กำหนดค่าให้มากที่สุดหรือทุกค่า ยกเว้น ค่าที่ต้องการหา(โจทย์ถาม)
	หาสูตรสุดท้าย หรือสูตรก่อนแทนค่าผิด	ให้เพิ่มความรอบคอบและฝึกทำโจทย์บ่อยๆ สูตรสุดท้าย คือ สูตรที่เขียนปริมาณที่โจทย์ให้หาไว้ทางด้านซ้าย ส่วนปริมาณอื่นๆ จะเขียนไว้ทางด้านขวาของเครื่องหมายเท่ากับ(=) เช่น $n = \frac{g}{M} \quad \therefore g = n \times M$
3. การแทนค่า	แทนค่าผิด	ให้ตรวจทานให้ดีและรอบคอบ และให้ระวังเรื่องหน่วย ก่อนหาคำตอบทุกครั้ง
	เปลี่ยนหน่วยผิด	ให้ท่องคำอุปสรรคและตัวพหุคูณให้ขึ้นใจ ฝึกแทนค่าการเปลี่ยนคำอุปสรรคให้ถูกต้อง (ดูหน่วยที่ใช้ในการคำนวณให้ดีว่าใช้หน่วยอะไร)
	คำนวณผิด	ต้องฝึกทักษะการคำนวณตัวเลขด้วยตนเองบ่อยๆ อย่างรอบรอบ และตรวจทานคำตอบเสมอ จนติดเป็นนิสัย

มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้าง และแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และ จิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6 สำรวจ ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย อธิบายการเกิดพันธะเคมีใน โครงผลึกของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารในเรื่องจุดเดือด จุดหลอมเหลว และสถานะกับแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคของสารนั้น

ผลการเรียนรู้

คำนวณหาความเข้มข้นของสารละลาย และเตรียมสารละลายให้มีความเข้มข้นหรือปริมาตรตาม ต้องการได้